

Politične stvari.

Kako celo Nemci presojujejo sedanji naš stan. *)

Čedalje določnejše se kaže, da se bližamo notranjim političnim premembam.

Kakor se Belkrediju ni posrečila sprava z Nemci, prav tako brez uspeha je sedanje ministerstvo ozir sprav s Slovani. „Mi lahko čakamo“ — to je Schmerlingu bilo gêslo, a prav to mu je tudi pelo grobno pesem. Druzega pomočka tudi danes ne vedó ministri, ki sedaj držé za državno krmilo.

Sprava z Magjari je se vé da bistveno spremenila februarско ustavo, — prav tako sprava s Slovani ni mogoča brez bistvene spremembe obstoječe ustave. Posebnost — se vé da ne najboljša — pri sedanjem ministerstvu je bila ta, da so vsi ministri razun Bergerja in Brestelna vzeti iz onih dežel, ki so po večini slovanske. Prvi sedanji ministri so voditelji bili nemški stranki na Českem in Moravskem. Zatega del so Slovanom jako nepriljubljeni. V zedinjenih ameriškanih državah je politična navada ta, da se dva ministra nikdar ne volita iz iste države. Ta šega je prav modra politika, kajti ona brani, da predsodki, ki so lastni eni državi, ne dobé prevelikega vpliva pri splošni državni vladi.

Pri nas ni nobenega ministra iz istih kronovin, ki so na južni strani glavnega mesta. Nemški minister iz Štajarskega, Koroškega ali Gornje-Avstrijskega bil bi brž ko ne sposobnejši za obravnave s Čehi, nego ministri, kateri so jih toliko časa držali v vojnem stanu. Z najvišjega mesta so bile že v drugič slišati pomenljive besede, ki so bavarskemu kralju Maksu bile pridobile srca njegovih državljanov. Cesar hoče tudi „mir imeti s svojimi narodi“. Avstrijski ministri imajo moč, kakoršne še niso nikdar imeli v zgodovini te države; a bil jej je namen, da se ž njo mir ohrani med krono in národi in med národi samimi. Skušnja pa žalibog očitno kaže, da je v mešanih deželah še večja nesloga med Nemci in Slovani, nego je kedaj bila.

Čedalje bolj se spoznava važnost česke dežele za Avstrijo, nevarni stan te mejne dežele in potreba, da se Čehom zadovolji in dá ista pravica, kakor drugim narodom avstrijskim. Državni kancelar, ki se zdí, da v soglasji ravna z ministerskim predsednikom, je menda že večkrat poskusil, doseči isti cilj, od kterege se čedalje bolj oddaljuje cislajtansko ministerstvo. Posledek tega je menda ta, da nesloga raste med ministri samimi. Že dolgo je znana skrivnost, da dr. Berger in dr. Giskra imata različna načela, zlasti pa različno mislita o tem, kaj bi bilo državi na korist. Žuganje, ki je bilo brati v časniku, kateri je z dr. Giskro v tesni zvezi, merilo je na dr. Bergerja. Ta razlika v namenih pa ni še le od včeraj, ampak je že stara, in neslogo, ki je med ministri, sta ministerski predsednik in državni kancelar že večkrat poravnavala, a poravnala je vendar nista nikdar.

Ni toraj neverjetno, da se ministerstvo, kar se je že večkrat napovedovalo, res razruši, in da nekteri izmed njih — in to najodličnejši — ministerske sedeže zamenjajo s klopí v državnem zboru, kjer bodo nasprotovali. Mi tega dogodka ne bomo obžalovali, zlasti če se najdejo možje, kateri bodo, ne oviraje svobodnega razvitka avstrijske države, nepristranski in spravljeni in pravični vsej državi. Politična nesreča, ktere se vendar

ne bojimo, bi bila, ako se možje iste politike, kakoršne je grof Klam, pokličejo v ministerstvo (ohó!). Toda mož, kakoršen je baron Kellersperg, bil bi v sedanjih okoliščinah morda sreča za deželo. Vsi nepristranci so te misli, da je za državo največa nevarnost, ako se pustí, da nezadovoljnost avstrijskih Slovanov raste od dne do dne. Mnogo cislajtanskih dežel je, ki imajo kakor nemški tako slovanski značaj; v teh se toraj ne pride do srečnega blagostana, dokler nista zadovoljna oba naroda.

Interpelacija

štajarskih slovenskih poslancev v štajarskem zboru.

Odkar so voditelji našega naroda naravnost na svojo zastavo zapisali zedinjenje vsega razkosanega naroda v eno narodno in politično celoto, spoznal je po natornem nagonu naš narod, da je ta tirjatev resnična, pravična, in se jej je navdušeno pridružil. V deželnih zborih, v slovenskih društvih in ljudskih zborih, v adresah in peticijah, v časopisji, v vsakdanjem življenji se bije boj za ta vzor, bije se proti nasprotnikom na domači in tuji zemlji, kateri tudi od svoje strani vse žile napenjajo, da bi javno mnenje zmotili, naš napredek ovirali ali celó uničili. Tako se je tudi štirski nemški deželni odbor v tiskani okrožnici 30. oktobra 1868. leta izrekel proti našim pravičnim tirjatvam, in pristavil prenagljeno žuganje, da štirsko-nemška večina deželnega zbora nikdar in nikoli ne bo privolila v to, kar Slovenci tirjajo.

Naša reč je tako važna in sveta, da moramo napake brezobzirno razkrivati in s tem skušati, kako jih odpraviti, in da moramo toraj naše nasprotnike, njih sredstva in cilje zopet in zopet popisovati, ter vedno in vedno opominjati, kaj smo bili in kaj smo, kako stojimo in kaj hočemo.

Mi Slovenci smo del velike nadepolne slovanske rodovine. Poleg pičlo 8 milijonov Nemcev in poleg pičlo 5 milijonov Magjarov nas je v Avstriji blizo 18 milijonov Slovanov. Fizična moč sloni toraj na ramah slovenskih.

Cislajtanski Slovenci smo bili nekđaj eno telo, en narod, ki se je razprostiral po vsej Štirski in še dalje. Nešteta imena krajev in oseb v nemških krajih dežele pričajo, da so nekđaj Slovani tam stanovali. Naši knezi in naše gosposke so v našem jeziku z nami govorili. Svobodno je živel naš narod po svojih postavah. Fevdalizma ni poznal. A prišel je tujec nad nas; naše ljudstvo se je razkosalo in kosi so postali tuji med seboj. Prišli so tuji fevdalni gospodje s tujimi učitelji in uradniki — v tujem jeziku so našemu narodu osorno zapovedovali. Z našim denarjem in našimi žulji so si zidali gradove. Naši predniki so jim tlako delali, ktere se še dandanes nismo odvezali. Naš jezik, kterege govoriti se je našim prednikom ostro prepovedalo, pregnal se je iz mest in gradov pod slamnato streho kmečko, potem pa kot kmečki zasramoval. Z našim denarjem so tujci sebi zidali tuje šole. Na teh učiliščih so se sinovi našega naroda odgajali po tuje, in postali tujci med lastnimi rojaki. Le ako so svojo narodnost zatajevali, mogli so do služeb in časti. Tako se je sredi med slovenskim narodom izredilo ono večidel nevedno in nesramno odpadništvo po mestih in uradih, ktero svojemu narodu odrojeno — zvezo dela s tujci in vse preganja, kar je narodno, kar narodno misli in dela. Izmed Slovanov je jemal Nemec svoje ljudi, ž njimi se je pomlajeval svojo moč. Mnogo nemških mislecev in učenjakov je slovanskega rodú. Večidel je bila slovan-

*) Iz „Wochenschrift“ Warrens-a, kteremu pač ni živa duša očitati ne more, da ni Nemec z dušo in telesom. Ako taki veljavni Nemci tako pišejo, ne morejo ravno daleč biti važne politične premembe.